ו. א״ר יוחנן אמר: לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, שעל ידי מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען, הדא הוא דכתיב: (בראשית יז, ח) ״ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגריך״ על מנת: (שם שם, ט) ״ואתה את בריתי תשמר״. ואיזו, זו מצות העומר. ריש לקיש אמר: לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, שעל ידי מצות העומר עשה הקדוש ברוך הוא שלום בין איש לאשתו, הוי אומר: בזכות קמח שעורים. אמר ר׳ אבהו ור׳ סימון ור׳ יהושע בן לוי: היא שעמדה להם בימי גדעון, שנאמר: (שופטים ז, יג) ״ויבא גדעון והנה איש מספר לרעהו חלום ויאמר הנה חלום חלמתי והנה צליל לחם שערים מתהפך במחנה מדין״. מהו ״צליל לחם שערים״ – רבנן אמרי: על שצלל עליהם אותו הדור מן הצדיקים. ובזכות מה נצולו – בזכות שעורים. ואיזו, זו מצות העומר. אמר ר׳ שמואל בר נחמן: היא שעמדה להם בימי חזקיהו, הדא הוא דכתיב: (ישעיה ל, לב) ״והיה כל מעבר מטה מוסדה אשר יניח ה׳ עליו בתפים ובכנורות ובמלחמות תנופה נלחם בם״. וכי יש מלחמת תנופה באותו הדור!? הוי אומר: זו מצות העומר. ״ורבנן אמרי: היא שעמדה להן בימי יחזקאל, הדא הוא דכתיב: (יחזקאל ד, ט) ״ואתה קח לך חטין ושערים ופול ועדשים ודחן וכסמים ונתתה אותם בכלי אחד ועשית אותם לך ללחם״. ר׳ חמא בר׳ חלפתא אמר: רבה בהן שעורים. ר׳ שמואל בר נחמן אמר: רבה בהן דברים שהן מריצין לבני מעים. ושמואל אמר: תמן אמרין: עבדין מנה לכלבא ולא טעמה. שאלה מטרונה אחת את ר׳ יוסי אמרה לו: כמה נצטער אותו צדיק! כמה עבדים וכמה שפחות יש לו והן מפסלין באכלין ומשקין שלו! אמר לה: כל כך למה, להודיעך שכל זמן שישראל בצער אף הצדיקים הוון עמהם בצער. יר׳ לוי אמר: היא שעמדה להם בימי המן. דאמר ר׳ לוי: כיון שראה מרדכי את המן בא כנגדו והסוס בידו אמר: דומה אני שאין רשע זה בא אלא להרגני. והוון תלמידוי יתבין תנין קמוי, אמר להם: עמדו וברחו שמא תכוו בגחלתי. אמרו לה: בין לקטול בין לחיי אנן עמך ולא נשבקך. מה עשה, נתעטף בטליתו ועמד בתפלה לפני הקדוש ברוך הוא ותלמידוי יתבין תנין. אמר להם: במה אתם עוסקים? אמרו לו: במצות העומר שהיו ישראל מקריבין במקדש ביום הזה. אמר להון: הדין עמרא ממאי הוה, דדהב או דכסף? אמרו לו: דשעורין. אמר להון: וכמה הות טימי דידה, בעשרה קנטרין! אמרין לה: סגין בעשרה מנין. אמר להון: קומו. ודנצחו עשרת מנכון לעשרת אלפים קנטריא דכספא.

13

ויבאו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו: יא ויאכלו מעבור הארץ מצות וקלי בעצם היום הזה: יב וישבת המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא:

ב יהושע, פרק ה

17

ז. כשעם הקודש יהיה בריא וחזק בגופו, התגבר ותתחזק הקדושה בעולם. כשילדי ישראל יהיו חזקים, בריאים ומוצקים, יהיה אויר העולם קדוש וטהור. כל תוכן גשמי של צדיקים מעלה את העולם כולו ברוחניותו. ואין צדיק בעולם, שיגיע לקרסוליה של כנסת ישראל כולה. ומובן בזה, שהבריאות והיתרון הגשמי של כללות ישראל זהו היסוד לאור העולם, לקדש העולם, לגילוי האלהות בעולם, לטהרת הנדות, לרוממות הצדק והופעת המוסר בנצחונו בעולם. ביחש להבורו של כל יחיד עם כללות האומה, כל אחד מישראל הוא צדיק וקדוש. כל דבר גשמי ישראלי הוא כוכן לקדושה ואצילות עליונה. פיתוח אומץ הגופני שבישראל יוציא מן הכח אל הפועל אימוצי־נשמה נפלאים, ואורה העליון של תורה ימצא את הבסיס האיתן הראוי לו, ויקומו לנו מאורי עולם, אנשי רוח אלהים, כבירי כח שרים עם אלהים ועם אנשים ויכולים להם.

אגרת ישראל, פרק ט, טה.

18

אתהו זמן קריאתה? זמנים הרבה תקנו לה חכמים. שנאמר ,בזמניהם׳. ואלו הם זמני קריאתה. כל מדינה שהיתה מקפת חומה מימי יהושע בן־נון בין בארץ בין בחוצה לארץ אף־על־פי שאין לה עכשיו חומה קורין בחמשה עשר באדר. ומדינה זו היא הנקראת ,כרך׳. וכל מדינה שלא היתה מקפת חומה בימות יהושע ואף־על־פי שהיא מקפת עתה קורין בארבעה עשר. ומדינה זו היא הנקראת ,עיר׳: ה שושן הבירה אף־על־פי שלא היתה מקפת חומה בימי יהושע בן־נון קורין בחמשה עשר – שבה היה הנס. שנאמר ,ונוח בחמשה עשר בו׳. ולמה תלו הדבר בימי יהושע? כדי לחלק כבוד לארץ ישראל שהיתה הרבה באותו הזמן כדי שיהיו קורין כבני שושן ויחשבו כאלו הם כרכין המקפין חומה. אף־על־פי שהם עתה חרבין הואיל והיו מקפין בימי יהושע קורין בחמשה עשר ויהיה זכרון לארץ ישראל בנס זה:

ומגלה לר׳ מגילה פ״ב, הל׳ ה

12

15

16

משנה ג

כיצד היו עושים? שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב, ועושים אותו כריכות במחבר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול. כיון שחשכה, אומר להם: בא השמש? אומרים: הין. בא השמש? אומרים: הין. מגל זו? אומרים: הין. מגל זו? אומרים: הין. קפה זו? אומרים: הין. קפה זו? אומרים: הין.

15

בשבת אומר להם: שבת זו? אומרים: הין. שבת זו? אומרים: הין. אקצר? והם אומרים לו: קצר! אקצר? והם אומרים לו: קצר! שלשה פעמים על כל דבר ודבר, והם אומרים לו: הין, הין, הין. כל כך למה? מפני הביתוסים, שהיו אומרים: אין קצירת העומר במוצאי יום טוב.

מסכת ראש השנה, פרק י

16

והלאה אנו צועדים. בנין הארץ, היסוד הראשי, החקלאות, הלא היא אצל כל העמים רק גורם כלכלי חיוני פשוט, אבל העם אשר הנושא שלו כולו הוא קדש קדשים, וארצו, ושפתו, וכל ערכיו כלם קודש הם, כי הוא כולו ממלא את בטוי הקודש של כל האנושיות וכל היקום כלו, ובכל מקום שקוי־אור קדש משתלחים לברכה אינם כי אם ענפים מגזע מטעיו, הרי גם חקלאותו כולה היא ספוגת קודש, והקודש הזה שביסוד החקלאי מובלט הוא על ידי זה שחגיגת ראשית הקציר, העומר עולה הוא למדרגת עבודת הקודש היותר עליונה, והקרבן המקודש עמו הוא קרבן צבור שדוחה את השבת.

הביתוסיות ודאי לא היתה חרדה על קדושת השבת ושמירתו יותר משומרי התורה הנצחיים, הפרושים, ולא בשביל משמרת השבת ממלאכת קצירת העומר היתה מלחמתם כל כך נטושה נגד המציאות של האפשרות שידחה העומר את השבת. אם לא יפרשו כפירוש הפלסתר שלהם, ממחרת השבת, ממחרת שבת בראשית, אבל מחשבת־רעל עמוקה היתה בלבבם. הם, אשר לא יכלו להתעמק בסגולת ישראל המיוחדת, לדעת את עומק הקדש אשר לגוי הקדוש הזה, אשר בשבתו על אדמת קדשו גם חקלאותו ובנין ארצו בכל תוצאותיה המעשיות והקרקעיות תוכן קודש יש להם, ודגל קודש הוא: דגלם, ואוצר הקודש, התורה הקדושה, הוא כל מוסד חייהם הלאומיים כמו הפרטיים. זאת ידעו הכל כי השבת קודש הוא לישראל והשביתה מכל מלאכה היא בו חובה גמרצת, יוצא מן הכלל הוא רק התוכן של עבודת הקודש העליונה, המסתורית, הספוגה אור קדש־קדשים, עבודת המקדש, אבל מי יהין לחשוב שתהיה החקלאות קשורה בקשר אמיץ, עם עבודת הקודש העליונה הרזית, השמימית: ידעו הכל כי אסורה היא כל עבודה וכל מלאכה בשבת, ובחריש ובקציר תשבות, ואיך יכול הקרבן הבא ב״החל חרמש בקמה״ [1] להיות דוחה את השבת, אם לא הרמז הגדול שיש כאן כי החקלאות הארץ־ישראלית בישראל, יסוד ישובו ובנין נחלתו, — נמשכת היא ממקור הקודש באומה קדושה זו, ואם כי כל העבודה החקלאית בגיליה והתמשכותה המעשית, הרי היא מכלל מלאכת החול ואסורה בשבת, אבל הקרבן של חגיגת ראשית הקציר מהחל חרמש בקמה מוכרח להיות עולה למדרגת־הקודש של הצבור הקבועה הדוחה את השבת, ואז האומה יודעת בכללותה איך לנצור את אישון עינה, את קדשיה כולם, את דבר ד׳ אשר עמה, את התורה ואת המצות שהם חיי סגולתה.

וזאת לא יכלה הבייתוסיות לעכל, עיניה החלשות כהו ולא יכלו לסבול את האור הגדול הזה הזורח במלוא־הדרו, ועל כן רצתה להאפיל אותו ולהבליט ש״אין קצירת העומר דוחה את השבת״, אין החקלאות עולה גם בישראל למדרגה של קודש קדשים, וממילא יתפוס בה החול הרגיל את מעמדו ומזה תוכל כבר הדרגא להיות הולכת ויורדת עד כדי האפסיות של אור הקודש מחיי הלאום, והקבוץ הישובי. אבל נצחו חכמים ו״איתותב חגא דשבועיא״, ונודע לכל ישראל כי ״ממחרת השבת״ וממילא עד ממחרת השבת השביעית — אין משמעותם שבת בראשית, ואם אירע ראשית הקציר, קרבן העומר להיות בשבת, דינו הוא כדין כל עבודת הקודש הקבועה, הצבורית, להיות דוחה את השבת, ומזה דוקא יבוא מקור־חיים לקדושת השבת ושמירתו בכל צביונו וקדושת משפטי התורה וחוקיה, בכל הדרת קדשם, בדבר ה׳ מקדש השבת. ומזה גם כן אנו למדים כי רוח האומה כולה, ביחודה וכללותה, כולו קודש הוא ״כי עם קדוש אתה לד׳ אלקיך״ [2] וברוח המיוחד הזה אשר אין בכל העמים משלו נקום ונתעודד [3] וכל עמי התבל יתנו לנו כבוד ועוז ותחית עולם תהיה לנו, וידעו תועי רוח בינה [4], כי קדוש ישראל הוא מקור ישענו סלה, וחיי התורה והמצוה כולם חיי הלאום כולו המה. ונגד המהרסים מכל הצדדים, ונגד הכורים השטחיים, שלא הבינו ולא יבינו עוד את רוח האומה לכל עומקו, שהתאמצו ומתאמצים לעשות את עבודת הקודש ומשמרת התורה והמצות כולה רק לדבר פרטי באומה — ״יתוקם לנו תמידא״ הבא דוקא משל צבור; ונגד אלה החפצים לנתק את היסוד החקלאי בארץ־ישראל מקשר קדושתו המחיה אותו לעד על אדמת הקודש, — איתותב חגא דשבועיא.

והיה לנו יום הבכורים — יום מתן תורתנו לאות עולם לישראל, ולערובת־נצח לתקומת שיבת שבותו, וצמיחת קרן ישעו, על אדמת קדשו אשר אהב סלה [5], בימין ה׳ רוממה! ימין ה׳ העושה חיל [6] אשר רק בה יושע ישראל תשועת עולמים [7] וארצו תבנה בנין שלם במהרה בימינו.

אגרות הראיה, חלק א, 179